

УДК 37.02;355.23;351.746.1

Олександр Володимирович ТОРІЧНИЙ,
доктор педагогічних наук, професор, провідний науковий співробітник
науково-організаційного відділу Національної академії Державної
прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького,
м. Хмельницький

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ВІЙСЬКОВО- СПЕЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОФІЦЕРІВ-МАГІСТРІВ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ В УМОВАХ ОСОБЛИВОГО ПЕРІОДУ

У статті висвітлені результати дослідження процесу розвитку військово-спеціальної компетентності офіцерів-прикордонників, які навчаються на факультеті підготовки керівних кадрів. Проаналізовані методичні аспекти організації інноваційної навчальної діяльності офіцерів-магістрів Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького під час навчання в умовах особливого періоду, а також організації самостійної роботи магістрів.

Ключові слова: офіцери-магістри, військово-спеціальна компетентність, навчально-виховний процес, антитерористична операція.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Події у східних та частково південних областях стали результатом політики впливу на кризові трансформаційні процеси в Україні. Це дозволило Росії розпочати військову операцію на кордонах під приводом “захисту громадян”. На Донбасі, де дії “сепаратистів” постійно підтримуються за рахунок потоку найманців з Росії, конфлікт набув характеру профе-

сійної “гібридної” війни з ознаками молекулярного конфлікту (задіяння частини населення, громадсько-політичних угруповань, місцевих кримінальних кіл, деяких політиків регіонального масштабу без чітко усвідомлених цілей). Відповіддю на всі ці події Указом Президента України 17 березня 2014 р. було оголошено особливий період і 13 квітня 2014 року розпочалася Антитерористична операція (АТО), яка проводиться на підставі закону про боротьбу з тероризмом.

Останні події, що відбуваються у східних областях України, показують, що знання та практичні навички, отримані слухачами в Національній академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (НАДПСУ) протягом навчання, не повною мірою забезпечують підготовку прикордонного фахівця як особистості, що морально та психологічно готова до служби в умовах бойових дій, здатної застосовувати отримані знання під час виконання посадових обов’язків в органах охорони державного кордону (ООДК) та приймати відповідні рішення, у тому числі й щодо використання зброї.

З метою оперативного й адекватного реагування на ці події, що відбуваються під час проведення антитерористичної операції, організовано забезпечення НАДПСУ інформаційними матеріалами, пов’язаними із аналізом досвіду застосування Державної прикордонної служби України (ДПСУ), Збройних Сил України (ЗСУ) в АТО; оперативне впровадження в навчальний процес практичного досвіду, набутого в ході проведення антитерористичної операції. Ці заходи дозволять підвищити рівень фахової підготовки слухачів на конкретних бойових прикладах.

У зв’язку з цим необхідно розглянути актуальні проблемні питання за напрямками підготовки офіцерів-прикордонників щодо подальшого корегування навчально-методичних документів, удосконалення та організації навчально-виховного процесу у НАДПСУ з урахуванням досвіду застосування ЗСУ, ДПСУ в антитерористичній операції.

У процесі системного вивчення організації навчально-виховного процесу у НАДПСУ визначено необхідність запровадження докорінних змін системно-методичного характеру у зв’язку з поді-

ями, які відбуваються на сході нашої країни та які впливатимуть на процес розвитку у слухачів військово-спеціальної компетентності (ВСК) [1, с. 112].

Системно-методичні зміни передбачають: по-перше, розробку і реалізацію концепції неперервної освіти (розвиток та становлення офіцера-прикордонника як особистості, суб'єкта професійної діяльності протягом навчання у НАДПСУ та упродовж усього подальшого життєвого шляху); по-друге, багаторівневий підхід до підготовки кадрів ДПСУ, що включають парадигмальні зміни системи державних стандартів, галузевих стандартів та освітньо-кваліфікаційної характеристики, робочих програм навчальних дисциплін і методики викладання військово-спеціальних дисциплін. Відповідно до розробленої педагогічної концепції організації неперервності формування ВСК [1, с. 170] розглянемо процес розвитку ВСК у слухачів факультету підготовки керівних кадрів НАДПСУ – офіцерів-магістрів під час навчання в період проведення АТО. Насамперед варто акцентувати увагу на тому моменті, що офіцери, які вступили як слухачі на навчання до факультету підготовки керівних кадрів НАДПСУ, уже мали певний рівень ВСК [2]. Однак варто зазначити, що питання методики організації навчальної діяльності офіцерів-прикордонників, які навчаються на факультеті підготовки керівних кадрів НАДПСУ, у контексті підвищення саме рівня ВСК під час проведення АТО не були в центрі уваги науковців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми та на які опирається автор. Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що в сучасних психолого-педагогічних дослідженнях висвітлено зміст та технології навчання магістрів (В. Боднар, О. Мороз, О. Пехота, В. Стасюк); проаналізовано наукові підходи до оптимізації методів і прийомів професійної підготовки магістрів (С. Вітвіцька, М. Поташник). Зокрема, у дослідженні О. Гури [3] представлено теоретико-методологічні основи формування психолого-педагогічної компетентності фахівця в умовах магістратури; Р. Ваврик [4] вивчав розвиток професійної готовності викладачів загальновійськових дисциплін до педагогічної діяльності у вищих

військових навчальних закладах; В. Стасюк розглядав психологію управління військами в бойових умовах [5].

Мета статті – висвітлити особливості розвитку ВСК офіцерів-прикордонників, які навчаються на факультеті підготовки керівних кадрів під час проведення АТО.

Виклад основного матеріалу дослідження. Навчально-виховний процес на факультеті підготовки керівних кадрів НАДПСУ передбачає систему “цілеспрямованої планомірної навчальної та виховної діяльності командування, науково-педагогічного складу, начальників навчальних підрозділів, в основі якого є органічна єдність і взаємозв’язок викладання навчання та виховання. Він здійснюється в системі організаційних дидактичних та інших заходів, спрямованих на реалізацію змісту освіти на певному освітньо-кваліфікаційному рівні магістра відповідно до державних стандартів освіти” [6, с. 42]. Навчальна діяльність охоплює організацію пізнавальної діяльності і управління нею. Основне призначення навчальної діяльності – створення найсприятливіших умов для засвоєння слухачами певних знань, умінь і навичок, необхідних для ефективного опанування обраної спеціальності в період проведення АТО. Виховна і психологічна діяльність полягає у здійсненні під час аудиторної та позааудиторної роботи систематичного і цілеспрямованого впливу на свідомість і поведінку слухачів з метою формування у них сприйняття визнаних у суспільстві цінностей, поваги до них і переконаності в необхідності неухильного дотримання ustalених у суспільстві правил поведінки під час проведення бойових дій у зоні АТО, а також авторитету та лідерства, психологічної стійкості та готовності до дій у бойових умовах.

Зміст організації навчально-виховного процесу офіцерів-магістрів передбачає реалізацію педагогічної системи розвитку ВСК на етапі навчання на факультеті підготовки керівних кадрів на основі освітньо-кваліфікаційної характеристики та освітньо-професійної програми. Зміст підготовки забезпечується за допомогою фундаментальних та професійно зорієнтованих дисциплін; гуманітарної, соціально-економічної підготовки. Причому професійно зорієнтовані дисципліни мають найбільший вплив на процес розвитку

ВСК, адже сприяють розширенню професійного кругозору офіцерів ДПСУ.

Основне завдання підготовки офіцерів-магістрів у НАДПСУ в контексті вдосконалення ВСК під час проведення АТО ми вбачаємо у забезпеченні офіцерів практичними і методичними знаннями та розвитку в них усіх показників ВСК [7]. Значущість розвитку ВСК офіцерів-магістрів передбачає опанування основних закономірностей, принципів, змісту та методики, що сприятиме досягненню “акме” в особистісному та професійному розвитку. У контексті педагогічної концепції неперервності вдосконалення у магістрів ВСК ми розглядаємо як цілеспрямований та системний процес, що передбачає взаємозумовлену взаємодію викладачів із магістрами у навчально-виховному процесі НАДПСУ.

У процесі дослідження ми дійшли висновку, що під час навчання магістрів основну увагу необхідно зосереджувати на таких методичних аспектах, які є найбільш ефективними у процесі розвитку ВСК офіцерів і які вкрай необхідні під час підготовки до бойових дій у зоні проведення АТО. Це, перш за все, організація інноваційної навчальної діяльності офіцерів-магістрів НАДПСУ під час вивчення навчальних дисциплін “Управління оперативно-службовою діяльністю”, “Захист державного кордону”, “Оперативно-службова діяльність відділу прикордонної служби”, “Оперативно-службова діяльність органу охорони державного кордону”, а також організація самостійної роботи магістрів та організація самостійної роботи магістрів.

Організація інноваційної навчальної діяльності офіцерів-магістрів НАДПСУ під час вивчення навчальної дисципліни “Управління оперативно-службовою діяльністю” посідає центральне місце. Це пов’язано з тим, що метою вивчення навчальної дисципліни “Управління оперативно-службовою діяльністю” є вивчення фундаментальних основ теорії управління, структури і функціонування системи управління, організації і роботи управління відділу прикордонної служби, штабів органів охорони державного кордону та штабів регіональних управлінь Державної прикордонної служби України під час підготовки і ведення оперативно-службових дій, прищеплювання

слухачам умінь у виконанні функціональних обов'язків начальника та першого заступника начальника відділу прикордонної служби, начальника і офіцерів штабу прикордонного загону під час організації та ведення оперативно-службових дій і забезпечення управління ними.

У НАДПСУ розроблено освітньо-кваліфікаційну характеристику [8] випускника факультету підготовки керівних кадрів, на основі якої чітко визначено місце фахівця у структурі ДПСУ, вимоги до його компетентності, знань і вмінь фахівця за конкретною спеціальністю з урахуванням усіх особливостей сьогодення. За результатами аналізу освітньо-кваліфікаційної характеристики магістра як складової галузевого стандарту встановлено, що їх зміст зорієнтовано, в основному, на професійну підготовку, тоді як розвитку та вдосконаленню ВСК під час ускладнення обстановки та в ході прикордонного збройного конфлікту належної уваги не приділяється.

У цьому контексті виникла нагальна необхідність у переробленні та введенні у робочі програми навчальних дисциплін підготовки магістрів дисципліни, яка б суттєво впливала на процес розвитку та вдосконалення ВСК слухачів саме в період проведення АТО. Як результат – у навчально-виховний процес підготовки офіцерів-магістрів за спеціальністю “Охорона та захист державного кордону” було внесено зміни до робочої програми навчальної дисципліни “Управління оперативно-службовою діяльністю”.

Під час розробки програми ми брали до уваги:

цілі підготовки магістрів, що визначені у стандарті військово-професійної освіти (сукупність кваліфікаційних вимог кожної спеціальності, які визначені Адміністрацією ДПСУ для фахівців органів охорони кордону за освітньо-кваліфікаційним рівнем магістр);

мінімальний зміст дисципліни (кількість модулів – 4);

наявність логічних зв'язків з іншими дисциплінами (наприклад, дисципліна “Управління оперативно-службовою діяльністю” використовує і поєднує знання з дисциплін різних галузей: військових, технічних, правових, а також психології, політології, соціології, державного управління тощо);

наявність матеріально-технічної бази для проведення занять; належні умови для самостійної роботи слухачів (спеціально обладнані інтелектуальним інтерфейсом комп'ютерні класи, військове стрільбище, польовий навчальний центр, читальні зали для виконання магістерських досліджень тощо) [7].

Проаналізуємо методичні аспекти формування мети робочої програми навчальної дисципліни “Управління оперативно-службовою діяльністю”. У процесі дослідження ми дійшли до розуміння того факту, що мета, у першу чергу, повинна бути тісно пов'язана з розвитком здібностей і реальних можливостей слухача. На нашу думку, мета має чітко враховувати та співвідносити можливості, які має навчальна дисципліна, із розвитком творчих здібностей магістрів.

Розглянемо методику формування змісту навчальної дисципліни “Управління оперативно-службовою діяльністю” та перспективи його реалізації у програмі. В Інструкції з організації, планування та ведення навчально-виховного процесу в НАДПСУ зазначено, що “робоча навчальна програма визначає науковий зміст, обсяг навчальної дисципліни та матеріалу, який вивчається” [6, с. 54].

Отже, у програмі подано: цільову настанову; організаційно-методичні вказівки, які розкривають механізм реалізації поставлених цілей; розподіл навчального часу за модулями, темами та видами навчальних занять; зміст навчальної дисципліни (номери модулів, назви тем і перелік навчальних питань, що підлягають вивченню), форми та засоби поточного (модульного) й підсумкового контролю, перелік основної та додаткової літератури. Цільова настанова робочої навчальної програми визначає кінцевий результат, якого необхідно досягти під час вивчення даної дисципліни. Тоді як організаційно-методичні вказівки відображають роль і місце дисципліни у підготовці фахівців, особливості розділів, тем, які вивчаються, взаємозв'язок з іншими дисциплінами, види контролю занять з дисципліни й інші необхідні питання. Під час розробки програми ми прагнули, щоб розділи та навчальні теми, їх обсяг, спрямованість, зміст, логічна послідовність, взаємозумовленість і взаємозв'язок забезпечували заданий обсяг і рівень знань та умінь магістрів.

У процесі дослідження була запропонована авторська методика викладання навчальної дисципліни “Управління оперативно-службовою діяльністю”. До кожної теми було сформульовано навчально-виховні завдання; розкрито взаємозв’язок конкретної теми із раніше вивченим матеріалом; обґрунтовано обсяг часу, який рекомендується для вивчення теми; указано види занять та їх послідовність. До кожного заняття (лекції, групові, практичні та семінарські заняття) ми подавали план його проведення, а також методичні рекомендації.

Основна увага була зосереджена на розробці навчально-методичного комплексу дисципліни “Управління оперативно-службовою діяльністю”. Навчально-методичний комплекс передбачав два вагомих елементи: перший – методичні документи, які мають загальне значення (робоча програма навчальної дисципліни; методичні рекомендації з проведення групових, практичних і семінарських занять; методичні рекомендації з організації самостійної роботи офіцерів-магістрів; методичні рекомендації з вивчення дисципліни); другий – методичні та дидактичні матеріали, які належать до конкретних тем (опорні конспекти лекцій; методичні розробки з конкретних видів занять; зразки видаткового матеріалу).

Уважаємо, що ефективність навчання офіцерів-магістрів та вдосконалення у них ВСК під час навчання на факультеті підготовки керівних кадрів перебуває у прямій залежності від декількох особливостей. Перша – від якості навчально-методичного комплексу, а зокрема від того, наскільки ґрунтовно відображено у ньому науковий зміст предмета. Друга особливість – це методична обґрунтованість, що обумовлює використання як окремих форм і методів навчання, так і їх сукупність, тобто безпосередня методика навчання. Третя, досить вагома особливість, – це відповідність навчально-методичного комплексу вимогам ВСК та завданням і обсягу підготовки офіцерів-магістрів у НАДПСУ в умовах проведення АТО.

Задля вдосконалення показників ВСК слухачів-магістрів, які навчаються на факультеті підготовки керівних кадрів, нами було розроблено та впроваджено модель діяльності викладача під час організації лекційних занять. Зокрема, викладачі доводять офіцерам-магістрам

тему, мету лекції, навчальні питання; виокремлюють основне в навчальному матеріалі; використовують матеріали з інших галузей; здійснюють подання матеріалу вербально й наочно; теорію пов'язують з практикою та професією; використовують технічні засоби навчання та дидактичний матеріал; чітко ставлять завдання офіцерам-магістрам для самостійної роботи.

Для активізації пізнавальної діяльності викладачі формулюють проблемні питання на початку лекції (навчального питання), підкреслюють важливість інформації, навчають слухачів працювати на лекції і конспектувати матеріал, здійснюють зміну інтонації в необхідних місцях під час проведення лекції. З метою вдосконалення показників ВСК офіцерів-прикордонників викладачі створювали й регулювали емоційний настрій поведінки, а саме: схвалювали поведінку, похвалу, гумор, усмішку, підтримували помірну емоційність; на занятті створювали обстановку довіри, робили відступи, які пов'язані з темою лекції.

Зупинимось на методичних аспектах організації самостійної роботи магістрів, що відіграли вагомий роль у розвитку та вдосконаленні ВСК. Під час експерименту самостійна робота була зорієнтована на вирішення конкретних методичних завдань, а саме: самостійне здобуття знань, їх осмислення та закріплення; формування і розвиток практичних, інтелектуальних, організаторських та гносеологічних навичок; подальше узагальнення і систематизація показників ВСК саме під час проведення АТО; професійне вдосконалення офіцера в умовах проведення АТО під час стажування, що навчається на факультеті підготовки керівних кадрів, як фахівця-професіонала ДПСУ.

Основними формами самостійної роботи офіцерів-прикордонників, що навчаються на факультеті підготовки керівних кадрів, є:

індивідуальні навчально-дослідні творчі завдання (формується викладачем і покликані сприяти поглибленому вивченню окремих питань навчальних дисциплін із циклу професійного спрямування; виконуються у формі рефератів, узагальнень практичної підготовки, розрахункових або графічних робіт);

наукові роботи (виконуються з метою закріплення, поглиблення та узагальнення знань, набутих за час вивчення конкретної дисци-

пліни військово-професійного спрямування, прищеплення навичок проектування, розрахунків, самостійного проведення наукових досліджень та обґрунтування рішень, які приймаються; тематика повинна відповідати завданням навчальної дисципліни та тісно пов'язуватися з вирішенням практичних проблем ДПСУ під час проведення АТО);

професійні завдання (виконуються для вдосконалення спеціальних знань, спеціальних умінь і навичок, а також для поглиблення практичного досвіду з охорони кордону під час ускладнення обстановки, у ході прикордонного збройного конфлікту, під час ведення бою відділу прикордонної служби);

індивідуальні плани підготовки (передбачають індивідуальне навчання магістрів, що вчать на відмінно, допомагають опануванню ними знань, формування в них самостійності, активності, творчості; основна мета навчання за індивідуальним планом – це якісне опанування обсягу знань і навичок за визначеним фахом та додатковими, більш поглибленими знаннями за вибраним напрямком діяльності; передбачається самостійне вивчення окремих дисциплін та участь магістрів у зоні проведення АТО, яка ініціюється Адміністрацією ДПСУ);

магістерські роботи (сприяють закріпленню та поглибленню знань, набутих за час навчання у НАДПСУ, їх застосуванню для комплексного вирішення конкретного фахового завдання, що пов'язане із діяльністю прикордонного відомства в умовах проведення АТО).

Ефективність проведеного дослідження щодо розвитку та вдосконалення ВСК офіцерів-магістрів виявилася також і в таких результатах:

сформувався творчий підхід до опанування спеціальних знань, умінь та навичок під час ускладнення обстановки, у ході прикордонного збройного конфлікту, під час ведення бою відділу прикордонної служби;

підвищився інтерес до самовдосконалення творчого потенціалу як показника ВСК;

вдосконалилася професійна спрямованість та особистісні риси офіцерів, зникла шаблонність у прийнятті рішень;

з'явилося прагнення офіцерів-магістрів до вдосконалення особистісних та професійних рис характеру, ініціативність та самовираження у професійній діяльності.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, досліджуючи процес розвитку ВСК в офіцерів-прикордонників під час навчання на факультеті підготовки керівних кадрів у період проведення АТО, ми дійшли висновку, що ВСК є вагомим чинником, який має суттєвий вплив на професійне становлення офіцера-прикордонника та якість виконання ним своїх професійних обов'язків у ДПСУ. Вважаємо також значним позитивним здобутком те, що керівництво НАДПСУ та науково-педагогічні працівники академії створили всі необхідні умови для вдосконалення процесу формування ВСК офіцерів-прикордонників у цей непростий для нашої країни час. Саме цей факт ми вважаємо визначальним у процесі становлення офіцера ДПСУ як фахівця-професіонала, що має достатній та високий рівень сформованості усіх показників ВСК. Перспективи подальших розвідок будуть зосереджені на висвітленні методичних аспектів організації самостійної діяльності офіцерів-магістрів під час навчання на факультеті підготовки керівних кадрів у період проведення АТО.

Список використаної літератури

1. Торічний О. В. Теоретико-методичні засади формування військово-спеціальної компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі навчання : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02 / Торічний Олександр Володимирович. – Хмельницький, 2013. – 605 с.
2. Інструкція про порядок відбору та направлення військовослужбовців на навчання до Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького : наказ Адміністрації Державної прикордонної служби України від 07.02.2011 № 74. – К., 2011. – 14 с.
3. Гура О. І. Теоретико-методологічні основи формування психолого-педагогічної компетентності викладача вищого навчального закладу в умовах магістратури : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук : спец. 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти” / О. І. Гура ; Інститут вищої освіти АПН України. – К., 2008. – 38 с.

4. Ваврик Р. В. Развитие профессиональной готовности преподавателей общевоинских дисциплин до педагогической деятельности в высших воинских учебных заведениях : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 "Теория и методика профессионального образования" / Р. В. Ваврик. – К., 2005. – 22 с.

5. Стасюк В. В. Психология управления войсками : учебник / В. В. Стасюк. – К. : Национальный университет обороны Украины имени Ивана Черняховского, 2014. – 540 с.

6. Инструкция з організації, планування та ведення навчально-виховного процесу в Національній академії Державної прикордонної служби України имени Б. Хмельницького. – Хмельницький : Вид-во Національної академії ДПСУ, 2012. – 197 с.

7. Торичний О. В. Організація навчальної діяльності магістрів задля підвищення рівня військово-спеціальної компетентності / О. В. Торичний // Збірник наукових праць № 63. Серія : педагогічні та психологічні науки / гол. ред. Є. М. Потапчук. – Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2012. – С. 143–147.

8. Освітньо-кваліфікаційна характеристика на випускника Національної академії Державної прикордонної служби України имени Б. Хмельницького. – Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2012. – 28 с.

Стаття надійшла до редакції 18.01.2015.

Торичный А. В. Особенности развития военно-специальной компетентности офицеров-магистров во время обучения в условиях особого периода

В статье освещены результаты исследования процесса развития военно-специальной компетентности офицеров-пограничников, которые учатся на факультете подготовки руководящих кадров. Проанализированы методические аспекты организации инновационной учебной деятельности офицеров-магистров Национальной академии Государственной пограничной службы Украины имени Богдана Хмельницкого во время обучения в условиях особого периода, а также организации самостоятельной работы магистров.

Ключевые слова: офицеры-магистры, военно-специальная компетентность, учебно-воспитательный процесс, антитеррористическая операция.

Torichnyi O. V. **Peculiarities of development of military-special competence of future masters in the process of studying in special conditions**

The article concerns the process of military and special competence of officers-borderguards studying at the faculty of leading personnel training. Methodical aspects of organization of innovative educational activity of officers-masters of the National Academy of the State Border Guard Service named after Bohdan Khmelnytskyi in the process of studying in special conditions have been analyzed.

While examining the organization of educational process at the academy, the author has explained the necessity of crucial systematic and methodical changes due to the events in the east of Ukraine as they affect the process of development of military and special competence of officers-masters.

The author has come to the conclusion that main attention has been drawn towards methodical principles contributing to the development of military and special competence of officers-masters as it is an important property for officers participating in combat operations in ATO zone. Firstly, it is organization of innovative educational activity of officers-masters at the National Academy of the State Border Guard Service named after Bohdan Khmelnytskyi while studying the subject “Management of operational and service activities”.

According to the analysis of educational and qualification characteristics of officer-master the author has found that their content is oriented towards professional training and the process of development improvement of military and special competence has been excluded.

Thus, there is a necessity to revise of training programs and implement new subjects with the purpose of development and improvement of military and special competence of officers-masters in conditions of anti-terroristic operation.

Also the author has analyzed different methodical aspects of formation of the aim of subject “Management of operational and service activities”. It has been proved that the aim should be connected with development of real skills and abilities of officers-masters.

The technique of formation of content of subject “Management of operational and service activities” and prospects of its realization have been described. The main attention has been drawn towards the development of courseware to ensure effective training of officers-masters. To improve the indices of military and special competence of future holders of master’s degree the author has developed and implemented the model of instructor’s activities at the lectures. Also different methodic aspects of organization of independent work have been analyzed.

The efficiency of the study of development and improvement of military and special competence of future holders of master’s degree depends on:

creative approach to acquisition of special knowledge, skills and abilities during armed conflict at the border region or combat operations of border guard division;

interest to self-improvement of creative potential as index of military and special competence;

professional orientation towards officers’ personal features; removal of stereotypes of making decisions;

self-improvement of officers’ personal and professional features, initiative and self-expression in professional activities.

Keywords: *officers-masters, military and special competence, educational process, anti-terroristic operation.*